

Előzetes a Rakott 2011.03.24-i adásához

A Rakott zenés közéleti beszélgetést ad. Fontos a jog és a sport, mégsem illik helyben járni, ugyanazt ugyanazzal variálni. Egy normális polgári demokráciában nem mindig az állandó megmondó emberek véleménye iránymutató. Nyitunk a fontos, okos és tisztességes személyek, az igazán jó-fejek felé. Érdemes őket is megkérdezni és értően meghallgatni. Szavuk mérvadó, bár nem szakbarbárjai a közügyeknek, a napi politikának. Távoltság-tartásuk érdekes, értékes, sőt tanulságos lehet. Polgárok, akik másutt már jelentőset alkottak. Pályájuk, arcélük, nem lezárt életművük hitelesíti a közéleti megszólalásukat és társadalmi felelősség-vállalásukat akkor is /sőt akkor igazán/, ha nem ülnek ki az emelvényre a pártgyűlés kulisszáiként. Tartásuk és véleményük van, ám azt - általában és máskor - dalban mondják el nekünk. Most nem csak így lesz. A mai vendég Koncz Zsuzsa és Sztevanovity Zorán: cím és minősítő méltatás a nevükhöz felesleges. Műsorvezető Kolláth György.

Forgatókönyv a Rakott 2011. 03.24-i adásához

Kitűnő zenét hallottunk bevezetőként. Rövidesen kiderül, hogy kitől, mit is? Vagy, kezdjük mindjárt ezzel? Nos, legyen. Koncz Zsuzsa egyik új számát hallottuk, mégpedig azért, mert Zsuzsa - aki itt ül a stúdióban - ezzel köszönti a hallgatót. Tőlem jobbra pedig Zorán ül, nemsokára Zorántól is hallunk régi és újabb nótát. Ezzel a lelepleződés megtörtént: szervusztok, a hallgató nevében is köszöntöm Koncz Zsuzsát és Sztevanovity Zoránt.

Jó estét kívánok a Klubrádió hallgatóinak. A mai, élő Rakott zenés közéleti beszélgetésre vállalkozik. Műsoraimat magam szerkesztem. Nem kötelező megindokolnom a témaválasztást és a vendégek meghívását sem. Ma mégis ezt teszem. Nem arról van szó, hogy unom, netán leépülőben látom a jogot és a sportot. Elragadtatva ritkán vagyok tőlük: mégsem ez a fő ok. Inkább az, hogy nem illik helyben járni: önmagunk epigonjává válni, ugyanazt ugyanazzal variálni. Nyitni kell a nagyon fontos, okos és tisztességes személyek, az igazán jó-fejek felé. Érdemes megkérdezni és értően meghallgatni őket. Egy normális polgári demokráciában nem csak az állandó megmondó emberek véleménye lehet iránymutató. (Szakmámban pl. némelyikük tankönyvi alapismerete is hiányos.) Hanem azok szava is mérvadó, akik nem szakbarbárjai a közügyeknek, a napi politikának. Távoltság-tartásuk érdekes, értékes, sőt tanulságos lehet. Polgárok ők, akik másutt már jelentőset alkottak. Pályájuk, imidzsük, nem lezárt életművük hitelesíti a közéleti megszólalásukat, társadalmi felelősség-vállalásukat akkor is /sőt akkor igazán/, ha nem ülnek ki az emelvényre a pártgyűlés kulisszáiként. Tartásuk és véleményük van, ám azt - általában és máskor - dalban mondják el nekünk. Sapiienti sat! – szól az ősi intellem. Érti, akit illet, s akit megérint.

Koncz Zsuzsa és Sztevanovity Zorán pont ilyen polgár: előadó-művész, hiteles és következetes közéleti arc(él) és igényes, józan beszélgető partner. Zsuzsa pár napja is beszélt, sőt mondott pár nyomós gondolatot itt a Klubrádióban.

Máskor, másutt az üdvözléshez fanfár-hangok tartoznának. Ám ez itt nem a Szívós-fűvös. Mi nem csinálunk rezesbandát, zenebohócot egymásból. Zene is lesz, részben hármunk választásából, részben kiváló szerkesztőink, Göczey Zsuzsa és Árva Brigitta jóvoltából. De egyelőre szóbeli bemelegítéssel kezdünk. Hagyomány az adás vendégeinek a spéci bemutatása. Ez most jórészt elmarad. /Egy jogásznak sem mutatják meg a Duna-parton, hogy na nézze már, talán az lesz ott a parlament!/ Közismert nevek, történetek és érdemek nem szorulnak bizonyításra. Markáns személyes sztorim nincs Zsuzsával és Zoránnal kapcsolatban. Majdnem minden budapesti koncertjükön ott voltam, de személyesen egy, illetve két ízben találkoztunk. Zsuzsával a Prima Primissima gálán beszéltük meg ezt a műsort. Zoránnal gyermekeink közös középiskolájában találkoztunk anno, és beszélgettünk 3-4 percet. A csorbítatlan tisztelet mindkettőjük munkássága miatt az alap. Gondolatban, érzésvilágban, európaiságban, világos mondanivalóban – talán, és remélem – rokonlelkek vagyunk. Egy zenés költői sor vagy egy derűs szókép többet árul el a körülöttünk lévő világról, mint három kormányprogram vagy egy félresikerült alkotmány-szöveg. Apropos: kellett nektek valaha is felesküdni alkotmányra, pláne benne egy kottával? Kész szerencse, hogyha nem. Lesz a közszolgálatban ilyenfajta morális dilemma ez év vége felé. Szóval: pártos aktuál-politika ma sem lesz hallható itt. Arra azonban lehet számítani, hogy a hallgató elmosolyodik a bajusza alatt (a hölgy-hallgató pedig a rúzsos make-up fölött). Érti a sorok közötti tartalmat, a zenével való szemléltetést. Direkt agymosás itt nem kell senkinek sem. Film végén van egy felirat: minden hasonlóság élőkkel-holtakkal a véletlen műve. Itt is.

És, ha a komolykodás után egy csöppet bolondozhatok, hadd mondjam el, hogy a zenében kihívást is érzek. A meccsre járó focicsapatunk a buszban folyton énekelt. Hangom elnyomta az Ikarus motorzaját: ez nagy szó. 45 évvel ezelőtt kiskatonaként századnótafa voltam. Attól és azóta túl erős a hangom, siket a hallásom, gyors a szófűzésem. És tisztelem azt a tudást, ami nálam hiányzott. Startpontként ennyi. Aki többre-jobbra vágyik, nézze meg Zsuzsa és Zorán honlapját: évtizedeken átívelő sikertörténet színes képe ad róluk meggyőző szemléltetést.

Nyitó kérdés: mit tettek félre azért, hogy ide eljöjjetek? (Talán az adás végén nem felejttem el megkérdezni Tőletek és a fórumozó hallgatótól: nos, megérte részanni bruttó egy órát?) Ha jól tudom, Zsuzsa itt, Budapesten folytatja tavaszi koncert-körüliát: hogy áll a dolog? És Tenálad, Zorán mi a prioritás, a menetrend és a sorrend: stúdió-munka vagy koncert-előkészítés? Az első szünetünk előtt mondanátok néhány csengő dátumot, helyszínt és eseményt a terveitekből? Közéleg a magyar dal napja: ott lesztek, hol lesztek, mikor hallhatunk Titeket?

Rövid közszolgálati-kereskedelmi ***szüneteink mentén Zsuzsa és Zorán daliból adunk prezentációt***, majd szünet után jövünk vissza. ***Tehát, íme a következő zene...***Folytatódik a Rakott Koncz Zsuzsával és Zoránnal. Műsorunk még három blokkból áll. Az elsőben ***visszatekintünk***. *Eltekintve attól, hogy **25-30 éve** fiatalok voltunk, és ez oldottabbá,*

derüesebbé tett mindent, mit emelnétek ki anno jó és rossz tekintetben a korabeli sorsotok, a pályátok és a körülöttek lévő ország-világ dolgaiból? Ekként: markánsan megmaradt pozitívum volt pl. a 70-es, 80-as évekből ez meg az? Májig ható trauma vagy nehézség volt ellenben 30-40 éve emez meg amaz? Zorán: ahogyan a lányoknak mesélnél! Zsuzsa, ahogyan egy csillogó szemű fiatalnak mondanád, aki a Te segítségével, példád nyomán szeretne énekesné válni?

Kerülném a sokszor megrágott tuti-kérdéseket, de nem biztos, hogy mindig sikerül. Innen nézve necces kérdés jön: mindkettőtöknel volt-e egy szám, egy alkalom, egy esemény, egy találkozás, egy lemez, amely megváltoztatta az életeteket? Kettő is jöhet! És ha már egy férfi és egy nő van jelen: volt-e közös fellépésetek, egymás koncertjére való vendég meghívás? Minek alapján dől ez el, mi a szokás a szakmában? Mi a szisztémátok ebben? Van kedvenc vendég: ki ő és miért az?

Előadóművésznél mennyiben szerencse dolga, hogy hová születik, milyen nyelv-területen alkot? És az hogy, hogy van-e olyan Szentháromság, mint volt anno a Metró, az Illés és az Omega? Véleményetek szerint volt-e a magyar „könnyűzenében” aranykor: ha igen mitől, mikor és meddig? Van vagy volt tipikus pályáiv: zenekari kezdet, klubokban beéledés, televíziós áttörés, kisebb törés, külföld és/vagy vendéglátózás, vissza-érkezés, zenit a pályán, csendes leszűllő ág, visszakapaszkodás? Felejt a publikum? Tegyük egy próbát: csendüljön fel Töletek a következő szünet előtt is rögtön egy-egy nóta....!

Az ismert dalok és a szünet után jöttünk vissza. Zeneileg tetszik Nektek a Rakott szignálja? Tehát, ez itt a Rakott, Koncz Zsuzsával és Zoránnal. Időben oda érkeztünk, ahol előbb Zsuzsa zászló-kifeszítése, majd később Zorán Vadkeletje vált önmagán túlmutató jelképpé. Kik vagy mik jutnak eszetekbe ezekről és erről az átmeneti korról - mai érvénnyel?

A piacgazdaság, a mindenholon előretörő pluralizmus, a kereskedelmi rádiózás és televíziózás megváltoztatta azt a miliót, amiben Ti elötté minimum állócsillagok voltatok. A magatok és a zenei szakma szempontjából milyen mérleget és tanulságot vonnátok le úgy a 90-es évektől? Tart még ez az átalakulás, néha bizony felfordulás, vagy a nehezen már túl vagyunk? Sok művészemberből árad a keserűség a szép új világ láttán, melyben sokuk nemigen találja a helyét. Értékválságot, giccset, gagyit rónak fel, romboló és romlott közizlést, olcsón mért celebvilágot, miegymást. Nagyban-egészében igaz ez? Mennyi ebben az alkalmazkodás kényelmetlensége, a régi rutin letűnése? Ugyanakkor mi ebben a világtrend, és mi magyarok hogyan bánunk ezzel, mik az esélyeink? Carlos Santana vagy Zanzibár: ez itt a kérdés vagy a választék? Ki jön mondjuk Joe Cocker, vagy a Benkó Dixiland vagy Presser Gábor után és nyomában?

Kihagyhatatlan kérdés Hozzátok: Megasztár és X-faktor, bizonyára követték a műsorok zömét. Mi tetszett és mi nem bennük? Egybevethető Zsuzsa és Zorán korabeli Ki mit tud?-jával vagy Táncdalfesztiváljaival? Az újszerű nyertesek mit értek volna el anno, és fordítva: az egykori nagyok örömmel vették volna mind azt a tortúrát, amivel ma egy ilyen széria együtt jár? Megkeresnek Titeket az ifjú titánok, tanácsot, bátorítást, valós bírálatot és vele segítséget kérve?

És egy necces kérdés: hát a zsűri hogyan szerepelt, mert hát szerepjátékot valósított meg a dal-versenyek során? Én ambivalens vagyok mindezzel kapcsolatban: mert egyfelől szívmengető új tehetséget látni, őt fejlődésében követni. Másfelől, elborzaszt, hogy milyen könnyen válhatnak kicsavart citrommá, egyszer használatos sztárrá, szolgálva. Veletek ez elképzelhetetlen volt, s maradt.

Talán okoskodó kérdés, mégis ki mástól kérdezhettém meg, mint Töletek: az ősi munkadaloktól kezdve mondjuk Mozart zsenialitásán és a Kodály-módszeren át a politikai tartalmú nótáig viszi-e, illetve vitte-e előre a világot a zene? Dolga egyáltalán? Jobb lehet-e a világ a nemzetek himnuszaitól a LET IT BE-ig, vagy a muzsika inkább csak kifejezi, mint alakítja azt, ami körülvesz minket? A gépzene, a tuc-tuc zene inkább árt, mint használ? Láttam nemrég olyan (fél)nótás play-back-et, melyben már mutatóban sem volt hangszer az énekesnél, zavarta volna, ha kamuban kell pengetni. Vagy ne értékeliük túl se azt, se azt?

Ti tartással bíró művészek vagytok. Lett hátránya annak, hogy nem mindent vállaltatok be akkor és azóta sem? És itt egy pillanatra megállnék. Koncertjeitek helye, módja igényes, kitűnő. Szponzorok nélkül mindez illúzió. Nekik is jár a köszönet, náluk is él a társadalmi szerep-vállalás. De vajon ki tudtok-e velük jönni, akár hosszabb távra szólóan is együttműködni, avagy szakmai-művészeti engedményre kényszerültök? Feltétlenül kommercializál a piaci világ vagy főként azt darálja be, aki esendő?

Ismét zenét hallgatunk egy picit, majd rövid szünetet tartunk, ám jövünk vissza. Folytatódik a Rakott Koncz Zsuzsával és Zoránnal. Időben elérkeztünk a XXI. századba. Jelenségek: ingyenes letöltés, minimum-számú aranylemez siker, idejétmúlt (?) kiskazetta vagy cd-lemez a DVD és a Blu-ray korában, csordogáló jogdíj, MP3. sőt több modern másféle kutyü, ordító zene a fülben a metrón, példátlan mennyiségi konkurencia a zene piacán, olykor bántóan alacsony nívón, de stabilan a tévékben: tovább is van, mondjam még? Ilyen Szkülkkák és Karübdiszkek között kell haladni a korrall? Ilyenkor vajon mit lát, mit tehet, merre tart egy magát olcsón oda nem dobó művész? Nem szeretnék senkit se megbántani. Két riasztó példa jön: ABC-áruházban X,Y énekes művésznő DVD-válogatása 699 Ft-ért porosodik a polcon. Időnként letörlöm a port: nem veszik-viszik. (de volt 499 Ft-ért is eladatlan zenei dvd.) Éjszaka a fülem mellett egy kisorádió, zenére állítva. Bekapcsolom, hazai sláger megy, számoltam, az énekesnő tizenegyszer dalolta ugyanazt az egy sort: nem a refrén volt, maga a nóta. Kikapcs, és csak két-három korty sör adta vissza az alapjáratot! Hogyan látjátok: lefelé tart, esik minőségében a szakma, vagy

stagnál, netán éledezik, és kapaszkodik felfelé? Van felismerhető karaktere? És a másik oldalról nézve: vajon épp' olyan a zenei élet is, mint amilyen az ország, a társadalom egyéb közállapota? A politika környékén sürgölődők, kampányolók megkapják a maguk jutalmát. /Fontos mai szalagcím a neten: X,Y alkothatja meg a Terror Házának a dalát: indulóját vagy egyenesen a himnuszát, szinte mindegy. Zsiros pártfeladat?! Ugyanakkor, **sokan az el nem kötelezettek közül napi megélhetési gondokkal is küzdenek?**

Fontos mai szalagcím a neten: X,Y alkothatja meg a Terror Házának a dalát: indulóját vagy egyenesen a himnuszát, szinte mindegy. Zsiros pártfeladat?! Számomra, a fogyasztó számára **az egészséges felfelé és lefelé egyaránt való, természetes áramlás ritkán** látszik. Ilyen is meg olyan is szinte minden: feszültséggel teli, bizonytalan és idegesítő, nehéz eligazodni vagy megkapaszkodni. Így **van ez vajon, szerintetek is?** Persze, a hallgató örökidejűen hálás az igazi produkcióért, és többé-kevésbé már van is fizetőképes kereslet az igazi élményekre. Sőt, sok régi nóta a tinédzser korosztály jó részét is megéri. **Példa: az én, múlt századi autómban jobbára a magyar rock klasszikusai hallhatók, ősi kompakt kazettáról. Nem csak én dobolok a dalra a műszerfalon.**

Nem homogén az ország, a közönség sem az, ez nem baj. Csak a silányság, a giccs és a celebgóg tűnnék el minél hamarább. Vagy szorulna vissza oda, ahová való: a margóra. **Megérjük ezt mi még?** Meg hát! **Nótával, derűt sugárzó zenével zárjuk ezt a blokkot is!...**

Műsoridőnk zöme lepergett. Befejezésül az agytorna-feladvány - ismét nehéz - kérdései következnek: 1) Melyik világhírű magyar vallotta a következőket: a zenének is része a szünet? **Válasz:** Kodály Zoltán. 2) Kitől származik a kultúra és haza iránti felelősség kapcsolatát kifejező idézet: „Csak az a nép képes megmaradni, amelyik meg tudja őrizni kultúráját”. **Válasz:** Kodály Zoltántól. 3) Mit jelent ez a kifejezés: Rubato? **Válasz:** Szabad előadásmódot jelöl, de nem összevisszaságot. A megfjtéseket a fórumba várom. A legfrissebb, perfekt megfjtő sportmezt kap. Jó fejtörést, keresést és találatokat kívánok! Köszönöm, hogy itt voltatok: Koncz Zsuzsa és Zorán. Együtt köszönjük meg a hallgató figyelmét és a rádió stábjának: Árva Brigittának, Göczey Zsuzsának és Józsa Péternek a segítő közreműködést. Szép estét kíván Kolláth György. A viszont-hallásra három hét múlva, ugyanitt. Legközelebb Lendvai Ildikóval boncolgatunk alkotmány-terveket itt, a Rakottban.